

Passages เรียนภาษา ด้วยวิธีการสอนเพื่อการสื่อสาร

ดร. วัลลภา ไทยจินดา

Richards, J.; & Sandy, C. (2008). **Passages: Student's Book 2.** 2nd ed.. New York: CUP.

Richards, J.; & Sandy, C. (2008). **Passages: Teacher's Book 2.** 2nd ed.. New York: CUP

การเรียนการสอนภาษาจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการด้วยกัน ปัจจัยหนึ่งซึ่งถือว่าสำคัญก็คือ แบบเรียนหรือตำราเรียนนั่นเอง แบบเรียนที่มีเนื้อหาทันสมัย ตรงตามความสนใจของผู้เรียน และเป็นเนื้อหาที่ใกล้ตัวผู้เรียนซึ่งผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของตนได้ ก็จะทำให้ผู้เรียนสนใจ และถ้าแบบเรียนนั้นมีการจัดรูปแบบกิจกรรมที่ทำท่าย เชิญชวนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้รูปแบบภาษาที่ใช้จริงนอกห้องเรียนได้ ก็จะเป็นตัวจูงใจตัวหนึ่งในการกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจที่จะเรียนในรายวิชานั้นๆ

หนังสือแบบเรียน **Passages** ฉบับปรับปรุงใหม่ (new ed.) ปี 2008 โดยสำนักพิมพ์ Cambridge แต่งโดย Jack Richards และ Chuck Sandy **Passages** ตีพิมพ์ครั้งแรก ปี 1998 ซึ่งก็ห่างกันถึง 10 ปี ภาพลักษณ์ภายนอก Passages ฉบับปรับปรุงใหม่นี้อาจจะดูต่างออกไปบ้าง แต่การนำเสนอเนื้อหาภายในเล่มยังคงรูปแบบเดิมเอาไว้ หัวข้อส่วนใหญ่ยังคงเดิม แต่ได้ปรับปรุงและขยายเนื้อหาใหม่ให้กว้างและทันสมัยมากขึ้น

Passages เป็นหนังสือแบบเรียนชุดต่อจากหนังสือแบบเรียนชุด **Interchange** ซึ่งก็ได้ปรับปรุงใหม่เช่นกันและได้เปลี่ยนชื่อเป็น **New Interchange** เมื่อปี 2005 เป็นหนังสือแบบเรียนภาษาอังกฤษที่หลายสถาบันเลือกใช้อยู่ และเป็นที่ชื่นชอบของทั้งผู้สอนและผู้เรียน หนังสือชุด **New Interchange** นั้นมี 4 เล่ม 4 ระดับโดยเริ่มจากระดับเริ่มต้น (Introduction) จนถึง ระดับกลาง (Intermediate) **Passages** เป็นหนังสือตอนต่อมาจาก **New Interchange** เป็นชุดแบบเรียนภาษาอังกฤษที่มีจำนวน 2 เล่ม ต่างระดับกันคือ **Passages 1** เป็นหนังสือระดับกลางสูง (Upper Intermediate) และ **Passages 2** ระดับสูง (Advance) หนังสือชุด **Passages** เสนอโครงสร้างและเนื้อหาภาษาที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียนที่กำลังเรียนภาษาอังกฤษระดับกลางสูง (Upper Intermediate) สู่อันดับสูง (Advance)

Passages เป็นหนังสือแบบเรียนที่เสนอเนื้อหา โดยยึดหัวข้อเรื่องเป็นสำคัญ (Topic - Based) และเนื้อหาที่นำเสนอจะเป็นเรื่องที่อยู่ในสมัยนิยม เป็นเหตุการณ์ปัจจุบัน หัวข้อเรื่องที่น่าสนใจและจะสนใจของสังคม ขั้นตอนการนำเสนอจะเริ่มจากสิ่งใกล้ตัวและขยายวงกว้างออกสู่เรื่องที่น่าสนใจและจะต้องรับรู้ เรื่องที่น่าสนใจมีหลากหลาย ตั้งแต่เรื่องส่วนตัวในชีวิตประจำวัน แฟชั่น โฆษณา วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม การสื่อสาร ธุรกิจ เป็นต้น การเสนอเนื้อหาจะจุดประเด็นความคิด ทศนคติ สะท้อนความเชื่อ วัฒนธรรม และสร้างจิตสำนึกให้มีความรับผิดชอบต่อสังคม

การเสนอเนื้อหา นั้นจะแบ่งออกเป็น 12 บท และในแต่ละบทจะแบ่งออกเป็นสองส่วนย่อย คือ ส่วนย่อย A และส่วนย่อย B และเมื่อจบ 3 บทก็จะมีบททบทวน (Communication Review) ให้ในส่วนย่อย A และในส่วนย่อย B ของแต่ละบทนั้น จะแบ่งหัวข้อ เนื้อหาออกมาคล้ายกัน คือ 6 หัวข้อย่อยโดยเริ่มจาก

1. การนำเข้าสู่บทเรียน (Starting Point) จะปูพื้นฐานความรู้และดึงความสนใจของผู้เรียนด้วยการให้ผู้เรียนเริ่มอ่านบทอ่านที่เป็นความคิดเห็นของบุคคล บทสัมภาษณ์ แบบสำรวจที่เป็นความคิดเห็นหรือความต้องการของบุคคลทั่วไป บทความสั้นๆ ซึ่งเป็นการให้ข้อมูลอย่างกว้าง ๆ ก่อนว่าผู้เรียนจะได้เรียนในหัวข้ออะไร และเป็นการดึงความสนใจของผู้เรียน หลังจากการอ่านสิ่งเหล่านี้แล้วก็จะให้ผู้เรียนได้แสดงปฏิกิริยาตอบกลับด้วยการแสดงความรู้สึกและความคิดเห็นในรูปแบบของกิจกรรมคู่และกิจกรรมกลุ่ม ก่อนที่จะนำไปสู่กิจกรรมการฟัง

2. บทฟัง (Listening) จะเสนอเนื้อหาการฟังในหลายรูปแบบ เช่น บทสนทนา บทสัมภาษณ์ บทความ ซึ่งเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวัน ภาษาที่ใช้เป็นภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน (Authentic Language) และการฟังนี้มีจุดประสงค์หลายอย่างด้วยกัน คือเริ่มตั้งแต่ฟังแบบจับใจความรวม การฟังเพื่อหารายละเอียด และการฟังเพื่อสรุปประเด็น ในการฟังนี้ ผู้เรียนจะได้ยินสำเนียงหลากหลายทั้งสำเนียงของเจ้าของภาษาเอง และสำเนียงคนต่างชาติที่พูดภาษาอังกฤษ ผู้เรียนจะคุ้นเคยกับสำเนียงซึ่งพบได้จริงในชีวิตประจำวัน

3. ไวยากรณ์ (Grammar) รูปประโยคโครงสร้างจากบทฟัง จะนำมาอธิบายพร้อมตัวอย่างการใช้ และมีแบบฝึกหัดที่สอนและฝึกให้ผู้เรียนได้ใช้รูปภาษาที่ถูกต้อง ก่อนที่จะนำไปใช้เองได้ รวมทั้งมีแบบฝึกหัดเสริมเกี่ยวกับโครงสร้างนี้อยู่ที่ท้ายเล่มอีกด้วย

4. คำศัพท์ (Vocabulary) การสอนความหมายของคำศัพท์ใหม่จะเสนอในรูปแบบของหมวดหมู่ คำศัพท์ (Word Association) การให้คำจำกัดความ (Definition) การให้ความหมายเหมือน (Synonym) หรือการให้ความหมายตรงกันข้าม (Antonym) การใช้คำที่ไปด้วยกัน (Collocation) หรือการสอนความหมายด้วยการเติมวิภัติปัจจัย (Prefix and Suffix) แบบฝึกหัดการใช้คำศัพท์ จะเป็นรูปของประโยคเพื่อผู้เรียนจะเข้าใจหน้าที่ของคำศัพท์ (Part of Speech) และสามารถใช้อย่างถูกต้อง

5. การอภิปราย (Discussion) ผู้เขียนจะแทรกกิจกรรมฝึกพูดอยู่ทุกหัวข้อย่อย ผู้เรียนจะต้องพูดอภิปรายตลอดเวลา เพราะกิจกรรมการเรียนการสอนใน **Passages** นั้นจะเน้นกิจกรรมคู่ และกิจกรรมกลุ่ม ฉะนั้นผู้เรียนต้องแสดงความคิดเห็น สอบถามข้อมูลจากคู่และกลุ่มของตนเอง

ส่วนย่อยของ A นั้นจะจบลงด้วยบทฝึกเขียน (Writing) ผู้เรียนจะได้ฝึกเขียน โดยใช้บทอ่านที่มีให้เป็นข้อมูลและเป็นแนวทางในการเขียน ผู้เรียนจะฝึกเขียนประโยคใจความสำคัญของแต่ละย่อหน้า (Topic Sentence) จนถึงสรุปความ (Summary) ผู้เรียนจะต้องฝึกเขียนทั้งย่อหน้าสั้น (Short Paragraph) และเรียงความ (Composition)

ส่วนย่อยของ B นั้น จะจบลงด้วยบทอ่าน (Reading) โดยผู้เรียนจะต้องอ่านบทอ่านที่ยาว หนึ่งหน้ากระดาษ เนื้อหาหลากหลาย ที่อยู่ในความสนใจของสังคม ผู้เรียนจะเรียนรู้การใช้เทคนิคการอ่านทั้ง Skimming, Scanning และ Making inference

เนื้อหาในส่วนย่อย A และ B นั้น จะมีความสัมพันธ์และต่อเนื่องกัน เพียงแต่ว่าในการนำเสนอเนื้อหาของส่วนย่อย A นั้น จะเป็นการปูพื้นฐานความรู้ในเรื่องที่จะเรียนอย่างกว้างๆ เสนอความคิดเห็นอย่างกว้างๆ ขณะที่ส่วนย่อย B จะเป็นการดึงส่วนที่เรียนเข้ามาใกล้ตัวผู้เรียน ที่ผู้เรียนจะได้แสดงความคิดเห็นและประสบการณ์ออกมา หลังจากที่มีความรู้มาจากส่วน A แล้ว

มีคำอธิบายวิธีสอนและกิจกรรมเสนอแนะในหนังสือคู่มือครู (Teacher's Book) ซึ่งจะรวมแบบเรียนของผู้เรียน (Student's Book) ด้วย นอกจากนี้ยังมีบทสรุปโครงสร้างของแต่ละบท และแบบฝึกหัดเพิ่มให้อีกในส่วนท้ายของหนังสือ รวมทั้งกิจกรรมเสริมซึ่งครูผู้สอนสามารถอัดสำเนาไปสอนได้เลย นอกจากนี้ยังมี CD แบบทดสอบรวมทั้งคู่มือแบบฝึกหัด (Workbook) ไปด้วย หนังสือชุดนี้ยังมี CD-ROM ที่เป็นบทเรียนด้วยตัวเอง (Self Study) ให้ผู้เรียนที่จะได้เรียนและทบทวนบทเรียนด้วยตัวเองหลังจากที่เรียนกับครูผู้สอนไปแล้ว และเนื้อเรื่องก็จะเป็นแนวทางเดียวกับที่เรียนในห้องเรียน

Passages เป็นหนังสือที่ยึดแนวการสอนแบบการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Approach) มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถนำเนื้อหาและภาษาที่เรียนไปใช้ได้ในชีวิตจริง เป็นการสร้างความสัมพันธ์ของเรื่องที่เรียนในห้องเรียนกับชีวิตจริงได้ กิจกรรมที่นำเสนอเป็นกิจกรรมที่จำลองชีวิตประจำวันทุกคนต้องพูดคุย โต้ตอบ แสดงความคิดเห็น และกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิด ความสามารถในการใช้ภาษา และสร้างความสนุกสนาน สร้างความมั่นใจในการใช้ภาษา เนื้อหาที่นำเสนอเป็นการเปิดโลกทัศน์ของผู้เรียนให้กว้างขึ้น

จุดเด่นของหนังสือชุดนี้คือ หัวข้อเรื่องที่น่าสนใจ น่าสนใจ เป็นประเด็นที่กำลังได้รับความสนใจจากสังคม เป็นเรื่องที่ใกล้ตัวผู้เรียน ทำให้การเรียนนั้นมีความหมาย (Meaningful) ต่อผู้เรียน ผู้เขียนจะโยงเรื่องที่ผู้เรียนมีประสบการณ์เดิมอยู่แล้วและนำมาผูกเข้าเป็นบทเรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับความเป็นไปของโลกปัจจุบัน ภาษาที่ใช้เป็นภาษาที่ใช้จริงในชีวิตประจำวัน (Authentic Language) การนำเสนอเนื้อหาและกิจกรรมแต่ละหัวข้อนั้นมีความต่อเนื่องเกี่ยวพันกันตลอดเป็นการช่วยเตรียมพื้นฐานความรู้ของผู้เรียน ผู้เขียนจะปูพื้นฐานให้ข้อมูลผู้เรียนก่อนเสมอ และเสนอจุดประสงค์ที่ชัดเจนว่าผู้เรียนต้องทำอะไรเพื่อไม่ทำให้ผู้เรียนหลงทาง แต่ละกิจกรรมจะมีความต่อเนื่องกันและเน้นให้ผู้เรียนรู้จักคิด (Thinking Skills) และพัฒนากระบวนการคิด (Thinking Process) ทั้งสอนให้มีเหตุผล เช่น ผู้เขียนจะปูพื้นฐานให้ผู้เรียนอ่านเรื่องก่อนที่จะอภิปรายเป็นการเตรียมข้อมูลให้ผู้เรียนว่าจะพูดอะไร และอธิบายเหตุผลได้ว่าทำไมถึงต้องพูดอย่างนั้น และเมื่ออภิปรายเสร็จก็จะให้ฟังว่าผู้อื่นคิดอย่างไร เป็นการสอนให้กล้าแสดงความคิดเห็น ขณะเดียวกันก็ฝึกให้รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นด้วย นอกจากนี้ยังพัฒนาทักษะการปรับตัวเข้ากับสังคม (Social Skills) ด้วย ผู้เรียนจะได้ฝึกให้รู้จักวิธีการสื่อสารอย่างถูกต้องด้วยการเป็นผู้พูดและผู้ฟังที่ดีและพูดอย่างมีสาระ

Passages มีความโดดเด่นในการเสนอแนะกิจกรรมที่เน้นการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Approach) ที่เป็นการเรียนแบบบูรณาการทุกทักษะ (Integrated Skills) กิจกรรมที่จัดใต้นั้นมีทั้งกิจกรรมเดี่ยว กิจกรรมคู่และกิจกรรมกลุ่ม แต่จุดประสงค์หลักก็คือ เน้นทักษะพูดและทักษะฟัง ผู้เรียนจะมีกิจกรรมที่ต้องพูดต้องอภิปรายทุกหัวข้อย่อย เช่น เมื่อผู้เรียนได้ฟังบทฟัง ผู้เรียนจะต้องแสดงความคิดเห็นต่อบทฟังนั้น หรือเมื่ออ่านบทอ่านผู้เรียนจะต้องแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องที่อ่านโดยไม่มีแบบฝึกหัดเขียนตอบคำถามเพื่อถามความเข้าใจ แม้แต่ในการฝึกทักษะการเขียนผู้เรียนจะต้องอ่านบทอ่านและอภิปรายก่อนที่จะลงมือเขียนเพื่อพัฒนากระบวนการความคิดอย่างมีประสิทธิภาพ กิจกรรมที่เสนอแนะจะเป็นกิจกรรมเดี่ยวเมื่อต้องการให้ผู้เรียนใช้โครงสร้างรูปประโยคได้ถูกต้อง เมื่อใช้รูปประโยคได้ถูกต้องแล้วผู้เรียนก็จะได้

ทำกิจกรรมคู่ (Pair Work) ซึ่งมีข้อดี คือ จะทำให้ผู้เรียนต้องฝึกพูดและต้องกล้าที่จะพูดกับคู่ของตน เป็นการสร้างความมั่นใจให้ผู้เรียนเริ่มกิจกรรมคู่ซึ่งอยู่ในวงแคบ ซึ่งเมื่อเคยชินและมีข้อมูลที่จะพูดพอเพียงและมีความมั่นใจมากขึ้นก็จะขยายเป็นกิจกรรมกลุ่ม จะทำให้ผู้เรียนในกลุ่มช่วยกันคิดและมีความรับผิดชอบร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้ผู้เรียนมีความมั่นใจที่จะแสดงออก ผู้เขียนจะพยายามจุดประเด็นให้ผู้เรียนได้คิดและแสดงออกให้ผู้อื่นได้รู้ว่าตนเองคิดอย่างไรและในเวลาเดียวกันก็ต้องรับฟังผู้อื่นด้วยว่าเขาคิดอย่างไร

จุดเด่นอีกประการหนึ่งของหนังสือชุดนี้คือ มีบทสรุปโครงสร้างและคำศัพท์ ตลอดจนสำนวนที่ใช้ในแต่ละบทมาสรุปไว้ที่ท้ายเล่ม เป็นการช่วยทบทวนว่าผู้เรียนได้เรียนอะไรไปแล้วในแต่ละบท ยังมีแบบฝึกหัดโครงสร้างประโยค (Grammar Plus) ฝึกการใช้ประโยคที่ถูกต้องในกรณีที่ผู้เรียนยังใช้ภาษาไม่ถูกต้อง เหมือนกับที่ Lazaraton กล่าวว่าการเรียนการสอนภาษานั้น จะต้องมีความสมดุลระหว่างความคล่อง ความสันทัดทางภาษา (Fluency) และ ความถูกต้องของการใช้ภาษา (Accuracy) นอกจากนี้ผู้แต่งยังได้แทรกคำอธิบายจุดต่างทางวัฒนธรรม (Culture Note) ไว้ให้ครูผู้สอนด้วย

อย่างไรก็ตามหนังสือ **Passages** ได้สะท้อนวัฒนธรรมการเรียนการสอนและการดำรงชีวิตของคนในประเทศตะวันตกซึ่งมีลักษณะกล้าที่จะแสดงออก ผู้เขียนเขียนขึ้นเพื่อเตรียมผู้เรียนที่กำลังเรียนภาษาอังกฤษอยู่ในประเทศตะวันตกให้มีประสบการณ์ การเรียนการดำรงชีวิตและรู้จักวัฒนธรรมเจ้าของภาษาก่อนที่จะเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยในประเทศตะวันตก

สำหรับนักเรียนไทยซึ่งยังไม่เคยชินและไม่มั่นใจในการแสดงความคิดเห็นในห้องเรียน อาจจะมีปัญหาอยู่บ้าง นักเรียนไทยส่วนใหญ่ยังไม่มีทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษ ฉะนั้นครูผู้สอนจำเป็นต้องเข้าใจบทบาทใหม่ของครูตามแนวการสอนแบบการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Approach) คือ ครูต้องเป็นผู้ชี้แนะ ให้ความช่วยเหลือและกระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน เน้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกัน และเน้นความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน ผู้สอนจะต้องเตรียมการสอนและกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าจะมีคู่มือครูก็ตาม ครูผู้สอนก็ยังจำเป็นต้องศึกษาและทำความเข้าใจขั้นตอนการสอนอย่างถ่องแท้ เพราะหนังสือชุดนี้ไม่สามารถจะให้ครูผู้สอนถือหนังสือและเดินเข้าไปสอนโดยไม่ต้องเตรียมได้เลย

Passages เป็นหนังสือแบบเรียนที่น่าสนใจและท้าทายความสามารถ สำหรับครูผู้สอนที่อยากจะเปลี่ยนแนวการสอนที่เคยยึดติดอยู่กับวิธีสอนแบบเดิมๆ ที่เน้นการถามตอบโดยที่มีครูเป็นศูนย์กลางมาเป็นนักเรียนเป็นผู้ทำกิจกรรมภายใต้ความช่วยเหลือของครูเพื่อฝึกให้นักเรียนมีทักษะในการใช้ภาษาและนำไปใช้ได้ในชีวิตจริงต่อไป

References

Lazaraton, A. (2001). Teaching oral skills in Celce-Murcia, M. (Ed.). **Teaching English as a Second or Foreign Language**. p. 103-117. USA: Heinle & Heinle.